

PALIVA			
	včera	předtýd.	
Benzin	37,66	37,67	37,86
Nafta	37,11	37,08	37,62

Pramen: Burzy, CCS, Patria

BURZY			
	index	změna%	
Nikkei 225	27 602,77	0,64	
Hang Seng	21 113,76	-0,24	
FTSE 100	7 964,62	0,21	
DAX	15 422,03	0,16	
CAC 40	7 213,81	0,07	
WIG 20	1 852,67	-0,03	

Jak zalepit díry v rozpočtu

Kde může ministr financí Zbyněk Stanjura najít zdroje peněz, které ozdraví státní finance?

Sabina Ali
redaktorka MF DNES

Hospodaření státu v posledních pěti letech dělá mnoha ekonomům těžkou hlavu. Naposledy loni to bylo minus 360,4 miliardy korun. Vláda proto v rozpočtu na rok 2023 hledá nové příjmy i úspory, aby dostala státní utrácení pod kontrolu.

Cílem, který vyhlásil premiér Petr Fiala, je z plánovaného schodku 295 miliard ukrojit zhruba 70 miliard korun. Obsáhlý dokument se týká tipy, kde lze škrtnout i ziskát, sepsala už před časem Národní ekonomická rada vlády (NERV), na veřejnost postupně prosakují i další nápady.

„Vláda připraví balíček, jehož konkrétní opatření na koaliční úrovni připravujeme a který má za cíl snížit strukturální deficit nejméně o jedno procento. Příští rok by se tak schodek měl dostat pod tři procenta HDP,“ prohlásil ministr financí Zbyněk Stanjura. MF DNES přináší některá opatření, která nabírají konkrétní obrysy.

1 Lidé budou platit vyšší daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je podle řady ekonomů, včetně členů NERV, extrémně nízká a neefektivní. Její zvýšení by navíc podle některých odborníků mohlo vést k poklesu cen bytů a domů. Případný výnos daně NERV odhaduje v řádu miliard korun.

Ministr financí zvýšení daně z nemovitostí připustil v rozhovoru pro Deník N. „Vůle zvýšit daň z nemovitostí věci by byla. Pokud jako ODS odmítáme růst přímých daní, tak vám zůstávají jen nepřímé a majetkové daně,“ uvedl Stanjura.

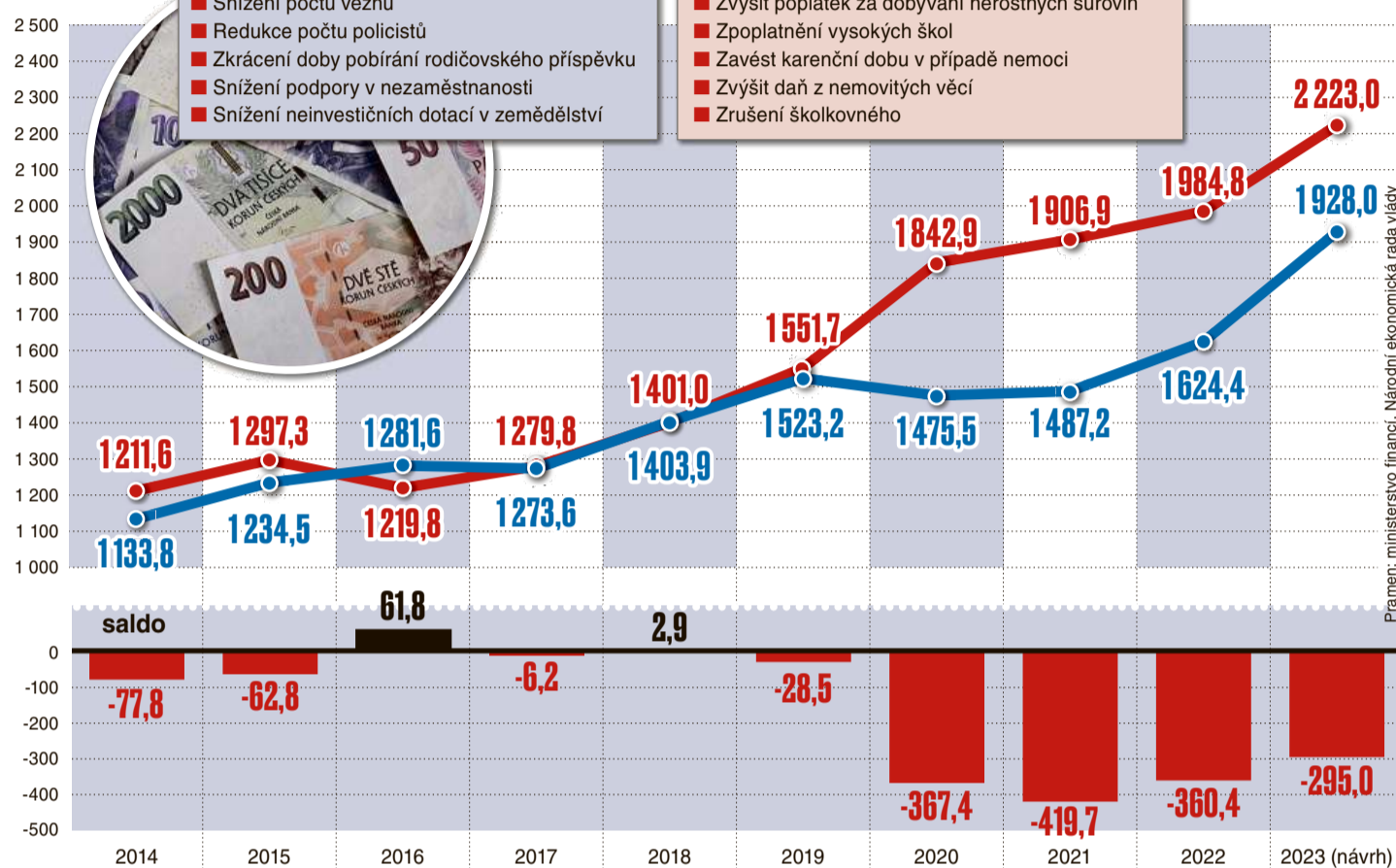
2 Pití alkoholu a kouření se ještě víc prodraží

Začátkem ledna Česká televize upozornila, že koalice řeší změny v sazbách daně z přidané hodnoty (DPH). Dvě snížené sazby ve výši 10 a 15 procent by se mohly kvůli

Vývoj schodku státního rozpočtu

(v mld. Kč)

výdaje
příjmy

KDE NERV NAVRHUJE UŠETŘIT

- Návrat slevy na jízdném do stavu v srpnu 2018
- Zrušení státní podpory stavebního spoření
- Snížení počtu vězňů
- Redukce počtu policistů
- Zkrácení doby pobírání rodičovského příspěvku
- Snížení podpory v nezaměstnanosti
- Snížení neinvestičních dotací v zemědělství

KDE CHCE NERV VYBRAT VÍCE PENĚZ

- Zvýšit zdanění příjmů fyzických osob
- Zrušení slevy na nepracující manželku či manžela
- Zvýšit poplatky za dobývání nerostných surovin
- Zpoplatnění vysokých škol
- Zavést karenční dobu v případě nemoci
- Zvýšit daň z nemovitých věcí
- Zrušení školovného

zjednodušení daňového systému sjednotit. Pokud by se sazby sjednotily na 13 procentech, o čemž se hovoří, státu by to navíc vyneslo 1,6 miliardy korun. Později ministr financí novinářům sdělil, že opatření má být rozpočtově neutrální.

Ekonomka Helena Horská, která je členkou NERV, upozornila, že se ale hlasitěji hovoří o takzvané dani z hříchů, tedy o zvýšení spotřební daně z tabáku či alkoholu. Vyšší daň by mohla dopadnout i na tabákové alternativy včetně elektronických cigaret. Na této úpravě podle

Horské panuje shoda. Příjmy by přitom byly relativně významné, protože by mohly dosáhnout více než 10 miliard korun.

3 Bonusy a malusy ve zdravotním pojištění

S financováním zdravotního systému by částečně mohlo pomoci opatření nutící lidi starat se o vlastní zdraví. Méně zodpovědní pacienti by byli „trestáni“ vyšším zdravotním pojištěním. Šlo by třeba o ty, kteří nechodí na preventivní prohlídky, jezdí v autě bez pásů nebo

na kole bez helmy. Pokud by navrhované podmínky nespĺnila pouhá čtvrtina lidí, přineslo by to do veřejného zdravotního pojištění šest miliard korun ročně. Návrh nyní projednává ministerstvo s NERV, pojišťovny a lékaři. Legislativní proces by mohl trvat rok až dva, informovala MF DNES.

4 Je potřeba dostat výdaje na důchody pod kontrolu

Potřeba důchodové reformy začíná být akutní. Kvůli hrozící neudržitelnosti systému se diskutuje o zvýše-

ní důchodového věku, které by se podle nejnovějších informací mohlo dotknout i dnešních padesátníků. Navázat by se odchod do důchodu měl na prodlužující se dožití Čechů.

Ministr Stanjura na lednovém setkání s novináři uvedl, že vláda také jedná o úpravě parametrů pro předčasné důchody. V dalších letech by se již nemělo stát, že důchod bude při předčasném odchodu do penze vyšší než při standardním. Předčasné důchody ale nechce rušit. „Pokud bychom na rok

zcela zastavili přísun lidí do předčasného odchodu do důchodu, ušetří se zhruba 4,5 miliardy,“ stojí v dokumentu NERV.

Ve hře by mohlo být také škrtnutí výchovného, tedy bonusu k důchodu za vychované dítě. To ale odmítá ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka. Úspora na výchovném nicméně nemusí nutně proběhnout jeho škrtnutím, dá se hýbat s parametry.

5 Zvýšit daně a odvody živnostníkům

Ekonomové z NERV navrhuji vrátit zdanění příjmů fyzických osob na úroveň, která panovala před zrušením superhrubé mzdy. Mezi politiky je ale tento návrat neprůchodný, uvedla Horská. Vážně se ale diskutuje rozdíl ve zdanění zaměstnanců a OSVČ. „I strany koalice si uvědomují, že rozdíl mezi zdaněním zaměstnanců a OSVČ na paušálech je někdy až extrémní, a to v neprospěch zaměstnanců. OSVČ na paušálu platí jen 15 procent daní, které platí zaměstnanec ve stejném oboru. Tohle by se mělo postupně narovnávat například přes dorovnání minimálních záloh nebo odvodů,“ uvádí Horská.

6 Zrušení státního příspěvku na stavební spoření

Zrušení nebo aspoň snížení státního příspěvku na stavební spoření pochází rovněž z dílny NERV. Úplným zrušením by stát ročně ušetřil 4,2 miliardy korun.

Celkově nicméně existují čtyři desítky různých návrhů NERV. Horská zmínila, že se diskutuje například o zpoplatnění těžby nebo revize dotačních titulů. Ekonomka však varuje, že jestli to vláda s ozdravením rozpočtu myslí vážně, musí sáhnout i po bolestivých opatřeních.

„U opatření, na kterých panuje shoda, je úspora v řádech jednotek miliard. Podle zadání premiéra je ale třeba najít celkem 70 miliard korun. Bude potřeba hledat další úspory i tam, kde by to dřív nebylo z politického ohledu přípustné,“ míní Horská.

Energopomoc stála EU přes 800 miliard eur

Výdaje evropských států na podporu domácností a firem v boji s vysokými cenami energií přesáhly 800 miliard eur, tedy asi 19 bilionů korun. Za analýzou stojí vědeckí pracovníci z nezávislé-

ho think-tanku Bruegel, podle nichž by měly být tyto výdaje do budoucna více zacílené. Evropským státům totiž pomalu dochází prostor pro udržení takto široce nastavené pomoci. (jla)

Energetická krize v Evropě

Pramen: Bruegel, Reuters

Foto: Getty Images

© GRAPHIC NEWS

Češi si doma vytvořili turistický rekord

Tomáš Cafourek
redaktor MF DNES

Přestože hranice byly loni otevřené a do země se ve větším počtu začali vracet cizinci, s výjimkou Prahy všude převažovali domácí turisté. I přes rostoucí inflaci a obavy z účtů za energie cestovali nejvíce v posledních deseti letech.

Na tuzemskou dovolenou podle údajů Českého statistického úřadu vyrazilo loni 12 milionů domácích turistů. Překonat tento ukazatel se dosud podařilo pouze v letech 2018 a 2019, kdy ovšem Češi doma strávili o milion dovolených méně.

„Loni padl rekord v cestování Čechů po Česku za deset let. Doma jsme cestovali vůbec nejvíce v novodobé historii,“ řekl MF DNES ředitel turistické centrály CzechTourism Jan Herget. Porovnání s obdobím před rokem 2012 nicméně není možné, protože v tom roce statistici upravili metodiku sčítání.

„Češi se opět naučili jezdit po Česku během covidu. V letech 2015 nebo 2016 tvořili kolem 40 procent hotelových hostů, nyní tvoří zhruba 60 procent,“ tvrdí prezident Asociace hotelů a restaurací ČR Václav Stárek.

Spousta turistů má přitom zkušenosti ze zahraničí, takže podobnou úroveň služeb nyní očekávají i od hotelových a restauračních zařízení v tuzemsku. Pokud se jim ji dostane, jsou navíc ochotni za kvalitní služby zaplatit.

Češi jezdí do Prahy jen na skok

Výpadek zahraničních turistů během dvou covidových let trápil zejména provozovatele služeb zaměřených na turismus v hlavních městech. Ti jsou na zahraničních návštěvnících závislí a ani stále více cestující Češi nedokázali metropoli cizince nahradit.

Zatímco v roce 2019 navštívilo Prahu bezmála sedm milionů cizinců, v letech 2020 a 2021 proud návštěvníků vyschl na necelého 1,5 milionu. Po zrušení většiny omezení do Prahy loni přicestovalo 4,5 milionu cizinců a k tomu dorazilo rekordních 1,5 milionu Čechů. Ti přitom v průměru v metropoli zůstávají kratší dobu, což je v rámci Česka neobvyklé. Tuzemský návštěvník Prahy přespí v hlavním městě v průměru 1,6krát, zatímco zahraniční turista zůstane bezmála o den déle.

Zatímco statistici považují loňskou sezonu za rekordní, provozovatelé restaurací a dalších gastronomických provozoven tak nadšení nejsou. Spíše vzpomínají na rok 2021, kdy řada Čechů dovolenou u moře nahradila pobytem doma.

„Z pohledu kempů nebo míst mimo hlavní centra cestovního ruchu byla předloňská sezona silnější. Vzpomeňme si na loňské léto, kdy řada lidí prchala k moři, než na ně dolehne krize energií,“ říká Luboš Kastner, který má v rámci Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR na starosti gastronomické provozy.

Statistické zároveň aktuálními čísly potvrdily zkušenost turistů, kteří během loňského léta vyrazili do hor a poukazovali na úbytek Čechů. V Královéhradeckém kraji třeba během loňského července a srpna ubylo meziročně 43 tisíc domácích turistů, když do kraje s nejvyššími českými horami dorazilo během prázdninových měsíců zhruba 350 tisíc turistů.

Podobné to bylo na Šumavě. Tam bylo z pohledu českých turistů vůbec nejsilnější léto roku 2020. Volná místa po Čechích nicméně v minulém roce zaplnili cizinci trávící v Česku dovolenou. Kromě počtu hostů a délky jejich pobytu je nutné brát při hodnocení turistických plusů a minusů i potaz také průměrnou výši útraty. A ta se podle Kastnera reálně snížila, pokud by se od příjmů restaurátérů odečetla zhruba patnáctiprocentní inflace.

„Během dvou let covidu se propadly ceny ubytování poměrně drasticky. Nyní se vrátily na úroveň roku 2019, možná jsme o dvě tři eura výše,“ uvedl Stárek.

Na ubytování se zdražení neprojevovalo, zato ve stravování muselo. „V této kategorii byly ceny napjaté už před covidem, nyní tedy vidíme zhruba pětinaový cenový nárůst,“ dodal prezident asociace sdružující hotely a především hotelová stravovací zařízení.

Podle statistik společnosti STR Global se ceny ubytování v hlavním městě posunuly v minulém roce na průměrných 93 eur za pokoj a noc ve srovnání s 95 eury v roce 2019. Celkově se v Česku loni ubytovalo 19,5 milionu turistů. To ve srovnání s rokem 2021 znamená sedmdesátiprocentní nárůst. Stále je to ale méně, než kolik lidí obsloužil tuzemský turistický průmysl v předkrizovém roce 2019.

12,1 mil.
českých turistů vyrazilo loni na dovolenou po Česku.

7,35 mil.
turistů dorazilo loni do Česka z ciziny.